

Zápis

z jednání pracovní skupiny pro popis historických fondů v rámci Sekce pro historické fondy při SDRUK, 20.6.2006 v MZK v Brně

Přítomni:

Mgr. Přemysl Bar (MZK), Mgr. Lenka Baručáková (MZK), Mgr. Hana Beránková (KNAV ČR), PhDr. Vojen Drlík (PP Rajhrad), PhDr. Miroslava Hejnová (NK ČR), Alena Hronovská (SVK HK), Mgr. Miloš Korhoň (VKOL), Bc. Rostislav Krušínský (VKOL), Doc. Jaromír Kubíček (MZK), PhDr. Libuše Macháčová (VKOL), Mgr. Lenka Maixnerová (NLK), Judita Matějová (KMG Brno), Bc. Jindra Pavelková (PP Rajhrad), Ing. Stanislav Psohlavec (AIP), PhDr. Václav Pumpřla (FLUAV ČR), PhDr. Hanka Skalická (KRM Vysoké Mýto), PhDr. Jaroslava Svobodová (NK ČR), PhDr. Richard Šípek (KNM), Mgr. Marie Šírová (KNM), Mgr. Jindřich Špínar (CBVK), Ing. Hana Študentová (VKOL), PhDr. Zdeněk Uhlíř (NK ČR), PhDr. Petra Večeřová (STK), Ing. Petr Žabička (MZK)

1. V úvodní části setkání byli účastníci přivítáni ředitelem MZK **Doc. Jaromírem Kubíčkem**, který informoval o činnosti Sdružení knihoven ČR (SDRUK) a práci odborných sekcí působících v rámci sdružení. Účast v pracovní skupině Sekce pro HF tohoto sdružení je také podmíněna členstvím ve SDRUK, viz podmínky členství na <http://www.sdruk.cz/>. Ředitelka VKOL **Ing. Hana Študentová** zdůvodnila, proč přechází problematika katalogizace starých tisků do kompetence SDRUK, které po dohodě s Národní knihovnou ČR přebírá roli koordinátora pro pravidla zpracování historických fondů knihoven ve formátech MARC a UNIMARC. Připomněla aktivity VKOL v sekci SDRUK pro historické fondy a z toho vyplývající logickou záštitu nad touto oblastí.
2. **PhDr. Libuše Macháčová** v krátkosti shrnula práci dosavadní skupiny při NK pod vedením PhDr. Jaroslavy Kašparové. Připomněla, že dlouhodobým předmětem zájmu skupiny bylo vytvoření pravidel pro tvorbu tzv. minimálního záznamu a uvedla, že dosavadní praxe nemusela vyhovovat zejména některým malým knihovnám, které nedisponují připojením k internetu a nemají přístup například k autoritám. Bylo by proto vhodné upřednostnit třeba i méně kvalitní záznamy, které však budou k dispozici i ostatním knihovnám. Dále upozornila na nutnost rozlišovat mezi záznamy vzniklými na základě katalogizace s knihou v ruce a záznamy vzešlými z retrokonverzí, a krátce přiblížila další okruhy, kterými se pracovní skupina dr. Kašparové zabývala (autority, podoba věcného popisu, popis kramářských písní či citace literatury).
3. Důvody, které vedly NK ke změně v organizaci pracovní skupiny pro katalogizaci historických fondů, objasnil **PhDr. Zdeněk Uhlíř**. Jak z jeho příspěvku vyplynulo, toto rozhodnutí má původ jednak v reorganizaci NK a vzniku Odboru historických a hudebních fondů, ale především souvisí s rozvojem Manuscriptoria. NK v současné době Manuscriptorium používá jako svůj hlavní katalog historických fondů, proto přestala s aktivní katalogizací svých historických fondů ve formátu MARC 21 a přešla zcela na platformu MASTER. Podle dr. Uhlíře tedy postrádá smysl metodicky vést skupinu zaměřenou na formát, který se v NK přestal používat (MARC 21/ UNIMARC). Dr. Uhlíř přiblížil funkci nové skupiny fungující při NK. Také zde je v centru zájmu Manuscriptorium. To by mělo fungovat (a už do jisté míry funguje) na

nadnárodní úrovni, takže bude obsahovat záznamy nejrůznějšího původu vzniklé v nejrůznějších formátech. Proto není možné zaměřit se na formát jediný. Cílem pracovní skupiny při NK bude spíše mapování jednotlivých formátů a současně s tím také příprava na digitalizaci jiných dokumentů, než jsou středověké rukopisy, které v současné době tvoří hlavní náplň digitální knihovny Manuscriptoria. NK si je vědoma přetrvávajících problémů popisu historických fondů, proto vznik nové pracovní skupiny vítá a doufá v dobrou spolupráci obou odborných skupin.

4. **Ing. Petr Žabička** informoval o tom, že cílem pracovní skupiny je mimo jiné další sjednocování katalogizační praxe v ČR tak, aby při konverzích mezi formáty odpadlo nutné individuální doladování. Také připomněl, že v současné době jsou k dispozici kvalitní konverzní nástroje mezi UNIMARC a MARC 21, použitelné i pro transformaci záznamů k historickým fondům.
5. V dalším průběhu jednání se představili jednotliví účastníci jednání a informovali o situaci ve svých institucích z pohledu historických fondů, jejich rozsahu a stavu zpracování a zpřístupnění. Vyšly tak najevo značné rozdíly nejen v možnostech jednotlivých institucí, ale také v jejich potřebách a prioritách.
6. Po přestávce byl prostor věnován diskusi. Předmětem diskuse byla zejména neexistence souborného katalogu historických fondů v ČR a výhody různých variant – virtuálního katalogu po vzoru KVK nebo souborného katalogu fungujícího jako Manuscriptorium, případně souborného katalogu historických fondů jako sekce v rámci souborného katalogu.
7. Další příspěvky zazněly k možnostem získávání finančních prostředků z grantů. Od zkušeností s využitím grantu Knihovna 21. století MK ČR na restaurování dokumentů, k programu ISO MK ČR a prostředkům z tzv. „Norských fondů“. Pokud jde o ochranu dokumentů, bylo referováno o zkušenostech KNM se získáváním prostředků z ISO na tyto účely.
8. V rámci diskuse byl schválen návrh na zpracování metodického návodu pro katalogizaci starých tisků. Bylo dohodnuto, že **PhDr. Libuše Machačová** ve spolupráci s **PhDr. Jaroslavou Svobodovou** zpracují ve zjednodušené podobě metodickou příručku pro katalogizaci ve formátu MARC 21.
9. Mimo účasti 24 zástupců z 15 institucí, byl zmíněn velký zájem dalších institucí a jednotlivců. Jak z e-mailů vybrala **Ing. Hana Študentová**, množství kolegů se omluvilo, nicméně mají zájem se podílet na činnosti pracovní skupiny pro HF při SDRUK, případně chtějí být alespoň informováni o fungování skupiny. Konkrétní návrhy k jednání zaslala PhDr. Marie Halová z SVK v Plzni, pí Olga Trinerová z Knihovny Památníku národního písemnictví a další. S určitou kritikou přebírání metodické funkce NK na SDRUK se připojil PhDr. Ila Šedo ze ZČM. **PhDr. Zdeněk Bartl** touto cestou vyzval zúčastněné knihovny k využívání báze autorit NK a ke spolupráci na dodávání návrhů autorit v rámci katalogizace historických fondů s využitím pravidel AACR2
10. Setkání v Brně bylo úvodní, informativní a neřešily se zde prozatím věčné problémy. Bylo dohodnuto, že body příští schůzky, stejně jako přesný podzimní termín setkání vyplynou z komunikace prostřednictvím elektronické konference „staré tisky“, tj. na adrese staretisky@vkol.cz, zahrnující adresář dosavadních členů pracovní skupiny při

NK ČR – aktualizaci adresáře zajistí Mgr. Miloš Korhoň (korhon@vkol.cz).
Ing. Hana Študentová požádala účastníky setkání o vyplnění dotazníku za zúčastněné instituce, zahrnujícího základní informace o rozsahu historických fondů, stavu zpracování fondů a dostupnosti záznamů apod. Formulář umístí ing. Petr Žabička na informativní stránku o sekci HF SDRUK na <http://www.sdruk.cz/HF/>. Zároveň zaznělo pozvání na 15. ročník konference starotiskařů v Olomouci, pořádané tradičně SDRUK a VKOL, tj. v termínu 22.-23.11.2006 v Olomouci.

Zapsali: Miloš Korhoň a Rostislav Krušínský